

er bleven vilkaarlig indført. Der tales ofte om, at vi skulle gjøre Noget for at hjælpe paa Landboernes fortrykte Kaar, men lad det da ikke være tomme Ord, lad os vise det i Gjerningen, lad os vise, at der er Alvor deri. Det ærede Medlem for Odense Amts 2den Valgkreds (N. Andersen) berørte i sin Tale igaar, at ved Østergivelsen af Tienden vilde Sædegaardene, hvor Fæstevæsenet endnu ikke er afløst, høste Fordel. Lad gaa, jeg skal ikke misunde dem det; en saadan Udjevning kan i det Hele ikke finde Sted, uden at man ser gennem Fingre med Noget. Jeg siger dette saameget mere, som der da maaste kunde være Haab om at se Forslaget gaa igjennem, da det netop er fra den Side, det har mødt den stærkeste Modstand. Det var det, jeg vilde sige.

B. Solm: Ja, dersom Længden af vore Forhandlinger skal være et Udtryk for, at man vil faae noget større Udbytte ud af dem iaar end i de senere Aar, saa varsler det godt. Men naar man har siddet som opmærksom Sagtager til alle de Udtalelser, man har hørt, forekommer det mig, at man har hørt det Selvsamme i en Række af Aar. Man har aldeles ikke faaet Spørgsmaalet videre Karet, end at man staaer endnu fra de forskjellige Sider paa det samme Standpunkt, hvorpaa man stod endogaa for 20 Aar siden. (Modsigelse af Berg). Jeg skal strax komme tilbage dertil. Den eneste Forandring, hvorom jeg har hørt, er den, der laa i Udtalelsen af det ærede Medlem for Viborg Amts 2den Valgkreds (Klein), idet jeg skulde huske meget feil, om hans Navn ikke har været under en Betænkning, hvor det samme Princip blev gjort gjældende, som ligger i dette Lovforslag. Men ellers, naar man hører de forskjellige Udtalelser, er det stadig Tilbagevendende dette: om den særlige Fond og om Statskassen. Man har altid — jeg kan ikke frigjøre mig for at sige det — det Pubeske, at man skal høre her, at det er et tilbagelagt Stadium, at man ikke anerkjender, at Kirkens Indtægter ere Statsmidler, men samtidigt dermed, naar man skal have det gennemført i Praxis, holder paa den særlige Fond. Jeg synes, at det er en noget forunderlig Stilling, man indtager. Jeg skulde ikke have Noget imod, om man var gaaet den modsatte Vej og havde sagt, at i og for sig burde det være Kirkens Midler; men for at faae hele Spørgsmaalet ordnet, gif man ind paa at lade det mulige Dverskud gaa ind i Statskassen. Jeg kan nemlig ikke forstaa, at der er Mening i at vedkjende sig, at det er Statsmidler, samtidigt med at man fordrer, at de skulle ind i en særlig Fond. Jeg vil strax her sige, at jeg kunde stemme for Forslaget, som det foreligger, selv om det ikke fik en eneste Andring. Der kan selvfølgelig, og det vil blive Tilfældet ved enhver Lov, være Udforsigt, man kunde have ønsket paa en noget anden Maade,

men det er jo givet, at man aldrig kan blive tilfredsstillet i Alt. Derfor siger jeg, at dersom dette Lovforslag kunde blive til Lov, som det foreligger her, skal jeg endogaa med Fornøjelse give det min Stemme. Men jeg har nogen Tvivl om, at det vil blive til Lov, og denne Tvivl støtter jeg paa to Grunde. Den ene er Ministerens stærke Modstand mod selve Lovforslaget, og den anden skyldes det noget Vallende — jeg kan ikke bruge noget andet Udtryk — fra den ærede Ordførers Side. Jeg kan næsten ikke betegne det paa anden Maade end som noget Tilsvarende til det, der kaldt En ind ved Hærfloven: Man kommer til at tænke paa Noget, der ligger bagved. Det ærede Medlem, der er Ordfører for Forslagsstillerne, har ganske vist ikke sagt Noget, der betydeligt mig til at tro, at han paa Sagens videre Trin vilde gaa i anden Retning end den, han her er gaaet. Men det forekommer mig dog, at han adskillige Gange har ladet falske Antydninger, der kunne berettigede til at gaa ud fra Muligheden af, at der var en Udsigt for os til at faae denne Lov gennemført. Jeg kan ikke forstaa hele denne Betragtning om den særlige Fond. Jeg hørte vel den ærede Minister udtale sig om, at der maaste var enkelte Kommuner, der vilde finde sig utilfredsstillende med den Mulighed for Die, at de, der betalte de store Tiender, kunde komme til at svare disse Tiender til Bedste for andre Kommuner, og jeg hørte, at han fandt en Støtte i en Udtalelse fra det ærede Medlem for Viborg Amts 2den Valgkreds (Klein). Men samtidigt dermed sagde dette ærede Medlem, at der har været en Tid, hvor man endogaa har gjort politisk Kapital af denne Sag og brugt den som et Agitationsmiddel. Sammenholder jeg disse to Ting, kan jeg ikke ret faae nogen sand Mening deri. Thi en Ting, som Folket skal være imod, maa være et meget uheldigt Middel at bruge som Agitationsmiddel. Nei, jeg tror, at man forlængst er paa det Næse med, at hele den Lønningsmaade, vi for Tiden have, er i meget høi Grad uheldig; det tror jeg, Alle ere enige om, selv Præsterne. Men der er een Ting, man ikke er enig i, det vil sige nok for Væernes Vedkommende, men ikke fra Kirkens Side, det er Eiendomsretten over disse Midler. Jeg kommer atter tilbage til dette, at man vil have flaaet fast, uagtet man ikke i Theorien vil vedkjende sig det, at Inter af det, der i Diebliffet ydes til Geistligheden, maa anvendes til noget andet Diemed. Jeg vedkjender mig den Opsattelse, at det mulige Dverskud kunde bruges i andre Diemed, og jeg vil gjerne ligefrem sige, hvad jeg mener derom. Jeg vilde finde det langt mere hensigtsmæssigt og heldbringende, om nogle af disse Penge, forsaavidt der da bliver et Dverskud, blive brugte i. Ex. til en bedre Oplysning i forskjellige Henseender. Men faae vi først en særlig Fond, saa er jeg bange for, at faae ere vi færdige. Der-